

Nr 68

Utlåtande i anledning av väckt motion om hälsovårds- och ordningsstadga för campingplatser.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 156, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Königson* hemställt, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en utredning och förslag till 1961 års riksdag om en hela riket omfattande hälsovårds- och ordningsstadga för campingplatser». Med campingplatser avser motionären därvid sådana platser, där allmänheten mot avgift kan erhålla tältplats.

Beträffande de skäl motionären åberopat till stöd för sin hemställan får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionen.

Över motionen har utskottet i den ordning 46 § riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttranden från medicinalstyrelsen, länsstyrelsen i Hallands län och statens fritidsnämnd. Yttranden har därjämte på utskottets begäran avgivits av Svenska landskommunernas förbund, Svenska stadsförbundet och Riksorganisationernas campingkommitté.

Gällande bestämmelser m. m.

Regler av hälsovårds- och ordningskaraktär som har avseende å campingplatser återfinnes i ett flertal författningar och cirkulär.

I *hälsovårdsstadgan den 19 december 1958* är intagna vissa bestämmelser om vatten, avloppsledningar, klosetter och renhållning, som direkt kan tillämpas på campingplatser. Så föreskrives i 29 §, att brunn, vars vatten användes till dryck, matlagning eller annan beredning av livsmedel eller till rengöring av kärl eller redskap, som begagnas vid beredning eller förvaring av livsmedel, skall vara belägen på betryggande avstånd från anläggning, vilken kan menligt påverka vattnet. Sådan brunn skall vara överbyggd, och vattnet i densamma får icke förorenas (31 §). För avledande av spillvatten och annan flytande orenlighet och av dagvatten samt för rening av avloppsvatten skall vidtagas de anordningar och åtgärder, som skäligen finns påkallade till undvikande av sanitär olägenhet (39 §). Föreskrifter lämnas vidare om klosetts och urinoars belägenhet (44 §) och beskaffenhet (45 §) samt om uppsamling och förvaring av sopor, köksavfall och annan dylik orenlighet (48 §). De ytterligare föreskrifter avseende den allmänna hälsovården,

som för kommun eller del därav finns erforderliga utöver hälsovårdsstadgan, meddelas enligt 65 § i lokal hälsovårdsordning, vilken antages av kommunens fullmäktige och underställes länsstyrelsens prövning (68 §).

Till ledning för utarbetande av lokal hälsovårdsordning har *Kungl. Maj:t den 5 juni 1959 fastställt en normalhälsovårdsordning* (SFS 440/1959). I denna återfinns bestämmelser om bl. a. klosetts och urinoars närmare utformning och beskaffenhet (7—10 §§) samt om kärl och annan behållare för sopor o. d. Under rubriken »Om badplats och lägerplats» stadgas, att sådan plats ej utan tillstånd av hälsovårdsnämnden får upplåtas till allmänheten mot vederlag (21 §) och vidare att den, som mot vederlag upplåter badplats eller lägerplats åt allmänheten, åligger att hålla platsen i snyggt och vårdat skick, att tillse att vid platsen finns erforderligt antal klosetter och urinoarer ävensom anordningar för uppsamling av orenlighet och avfall samt att föranstalta om tömning av dessa inrättningar och anordningar. Därjämte föreskrives att det vid lägerplats skall finnas tillgång till vatten i erforderlig mängd och av tillfredsställande beskaffenhet till dryck, matlagning och personlig hygien samt att det, då förhållandena så påkallar, skall finnas tvättställ eller liknande anordningar (22 §). I 23 § stadgas att tvätt och diskning på sådan plats icke får ske och flytande orenlighet icke tömmas annorstädes än på därför särskilt anvisade platser. Fast avfall får icke läggas annorstädes än i därför avsedda kärl och andra behållare. Campare som bryter mot dessa bestämmelser kan dömas till böter.

Skulle för särskilda fall föreskrifter utöver hälsovårdsstadgan och lokal hälsovårdsordning vara erforderliga till förebyggande eller undanröjande av sanitär olägenhet vid viss verksamhet eller i samband med utnyttjandet av plats eller lokal, till vilka allmänheten har tillträde, äger hälsovårdsnämnden enligt 70 § hälsovårdsstadgan meddela sådana. Hälsovårdsnämnden äger vidare antingen omedelbart eller efter råd eller uppmaningar och skäligt anstånd meddela föreläggande och förbud som finns erforderliga för efterlevnaden av hälsovårdsstadgan, lokal hälsovårdsordning eller av nämnden jämlikt 70 § meddelad föreskrift. Hälsovårdsnämnden äger därvid föreskriva vite för underlåtenhet att ställa sig av nämnden meddelat föreläggande eller förbud till efter rättelse. Hälsovårdsnämnderna har alltså möjlighet att förelägga ägaren till en campingplats att vid vite företaga olika åtgärder till förbättrande av de sanitära förhållandena på platsen och i sista hand även förbjuda en campingplats. Till hälsovårdsnämnds biträde skall finnas en eller flera hälsovårdsinspektörer, dock att de på inspektör ankommande uppgifterna må fullgöras av ledamot i nämnden, om så kan ske utan att uppgifterna eftersättes. Hälsovårdsinspektör må anställas gemensamt för två eller flera kommuner.

I *naturskyddslagen den 21 november 1952* återfinns särskilda bestämmelser till skydd mot nedskräpning. I 26 § stadgas sålunda att envar skall tillse

att han ej skräpar ned i naturen med g'as, papper, avfall eller annat, så att därav kan uppkomma otrevnad eller skada för annan. Har på viss plats i naturen skräpats ned eller eljest osnyggats i sådan omfattning att det uppkommit obehag av betydelse för närboende eller andra eller uppenbar fara för skada till person eller egendom, äger länsstyrelsen, i den mån det kan ske utan oskäligt betungande, vid vite ålägga den som vållat eller ejest är ansvarig för nedskräpningen eller osnyggandet att iordningsställa platsen samt vidtaga erforderliga förebyggande åtgärder för framtiden (27 §). I sådana fall kan vederbörande dessutom straffas med böter (32 §) samt förpliktas att ersätta all kostnad som föranletts av förseelsen (33 §). Enligt *brandlagen den 15 juli 1944* gäller vidare, att ingen må handhava eld eller eldfarligt föremål på sådant sätt att brand därav lätt kan uppstå. Den som bryter häremot straffes med böter.

Enligt 8 § *allmänna ordningsstadgan den 14 december 1956* äger poliskammaren, där sådan finns, och eljest polischefen i orten att för särskilda fall meddela de ordningsföreskrifter som finns erforderliga med avseende å bl. a. användande av badplats eller lägerområde, vartill allmänheten äger tillträde, samt jämväl när så befinner påkallat med hänsyn till den allmänna ordningen, förbjuda användande av sådan plats eller område. Utöver bestämmelsen i 5 § att vid brunnar skall vidtagas sådana skyddsanordningar, som med hänsyn till platsens belägenhet och övriga omständigheter kan anses påkallade, innehåller allmänna ordningsstadgan icke några andra regler av större aktualitet just i detta sammanhang. Däremot skall enligt 7 § de ytterligare föreskrifter i avseende å den allmänna ordningen, som för kommun eller del därav finns erforderliga, meddelas i lokal ordningsstadga, vilken antages av kommunens fullmäktige och underställes länsstyrelsens prövning.

Svenska stadsförbundet och Svenska landskommunernas förbund har 1957 utarbetat en *promemoria angående normalförslag till lokal ordningsstadga*. I normalförslaget stadgas i 19 §, att inom område som upplåtits för fritidsändamål eller eljest till allmänt begagnande camping får äga rum endast å de platser och under de tider av året som av staden (kommunen) bestämts. I promemorian anföres, att med hänsyn till polischefens (poliskammarens) befogenhet enligt allmänna ordningsstadgan samt de varierande lokala förhållandena några föreskrifter om ordning på campingplats icke ansetts böra medtagas i normalförslaget. Man har emellertid i promemorian påpekat, att generella föreskrifter angående nyttjande av campingplats kan grundas på allmänna ordningsstadgan och hälsovårdsstadgan. Om sådana föreskrifter skulle anses lokalt erforderliga, kan under 19 § i normalförslaget göras en hänvisning till särskild campingstadga. I samband därmed hänvisas till de ordningsföreskrifter som intagits i broschyren »Råd och anvisningar angående turistcampingplatser» som utgivits av Riksorganisationernas camping-

kommitté. Härtill återkommes i det följande. Överträdelse av föreskrifterna i allmänna ordningsstadgan eller lokal ordningsstadga straffas med böter.

Medicinalstyrelsen har också uppmärksammat de sanitära problem, som hänger samman med campingplatser. I *circulär den 28 april 1956* till samtliga hälsovårdsnämnder i riket *angående toalettanordningar m. m. å platser där ett större antal människor samlas* (nr 30) uppmanas hälsovårdsnämnderna se till, att det på alla platser, där det kan beräknas samlas ett större antal människor, såväl inom tätorter som annorstädes och oavsett om platsen avses för permanent eller tillfälligt bruk, finns avträden och urinoarer i tillräckligt antal och av tillfredsställande beskaffenhet. Hälsovårdsnämnderna skall därjämte bevaka att allmänheten har tillgång till lämpligt placerade uppsamlingskärl för matrester, sopor och annat avfall. Den *9 mars 1959* utsände medicinalstyrelsen ett nytt *circulär* till hälsovårdsnämnderna *angående sanitära anordningar å campingplatser m. m.* (nr 14), i vilket styrelsen åter framhåller vikten av att erforderlig uppmärksamhet ägnas åt de sanitära förhållandena på platser där ett större antal människor samlas, framför allt campingplatserna. Hälsovårdsnämnderna bör därvid verka för att följande synpunkter iakttages:

Angeläget är att anhopningen av människor vid campingplatserna ej blir för stor i förhållande till det utrymme som står till förfogande. Avståndet mellan tältens väggar bör ej understiga 4 meter. Med tält bör i förevarande hänseende likställas bäddbar bil, husvagn e. dyl. Vid en sådan tät uppställning av tält uppstår brandfara, varför vid områdets planering kontakt bör sökas med vederbörande brandmyndigheter.

För matlagning, dryck och andra hushållsbehov bör finnas ymnig tillgång på gott vatten från vattenledning eller pump.

Klosetter bör finnas, skilda för damer och herrar. Antalet bör ej understiga en på tjugo personer. Klosetterna bör fylla vanliga hygieniska krav och skötas väl, så att sanitära olägenheter icke uppstår. Minst en urinoar bör därutöver finnas och, därest avlopp saknas, vara så anordnad att orenligheten upptages i tätt kärl innehållande torvströ eller lika tjänligt ämne. Klosett och urinoar bör vara uppställda på tätt underlag, som ligger högre än angränsande marks yta.

Vidare bör anordningar finnas för uppsamling av disk- och spillvatten på lämplig plats. För uppsamling av sopor, matrester och annat fast avfall bör finnas erforderligt antal täta, flyttbara kärl. För sopor kan även papperspåsar ifrågakomma.

Även lämpliga tvättplatser bör anvisas, så anordnade att vattentäkten ej förorenas.

Tydliga anslag bör vara uppsatta som anger: Dricksvatten, urinoar, avlopp, sopor och tvättplatser.

Hälsovårdsnämnderna bör ägna uppmärksamhet också åt andra platser, där större folksamlingar väntas uppstå på grund av den under sommar-månaderna ökade friluftsvärksamheten. I tillämpliga delar bör därvid ovan givna anvisningar tillämpas.

År 1956 bildade de ledande turist-, friluft- och motororganisationerna (Cykel- och mopedfrämjandet, Kungliga automobilklubben, Motorförarnas helnykterhetsförbund, Motormännens riksförbund, Reso, Skid- och friluftfrämjandet samt Svenska turistföreningen) ett permanent samarbetsorgan för campingfrågor, som fick namnet *Riksorganisationernas campingkommitté*. Kommittén har utarbetat den ovan nämnda broschyren *Råd och anvisningar angående turistcampingplatser*, vilken tillställts hälsovårdsnämnderna i samtliga kommuner, samtliga vägförvaltningar och länsstyrelser samt vissa andra statliga och kommunala myndigheter. Broschyren innehåller anvisningar angående campingområdets belägenhet och beskaffenhet, bekvämligheter som bör finnas inom området, övriga anordningar inom området, tillsynen av campingområdet samt ordningsföreskrifter. De sistnämnda omfattar regler rörande ankomstenmälan och legitimation, hundar, störande buller och musik, uppträdande och klädsel, bollspel, avfall, tvättning och diskning, naturbehov, umgänge med eld samt avvisning från området vid bristande åttlydnad av reglerna.

Som ett komplement till av myndigheterna utfärdade föreskrifter angående camping och campingplatser har kommittén därjämte i samråd med samtliga länsstyrelser, medicinalstyrelsen samt ett flertal andra myndigheter och organisationer utarbetat *normer för klassificering av svenska campingplatser*. Normerna grundar sig på de internationella fordringarna för campingplatser men är avpassade för svenska förhållanden. De indelar de svenska campingplatserna i tre kategorier, mycket välordnade, välordnade samt enklare men godtagbara campingplatser. De platser som uppfyller dessa normer har rätt att vid entrén uppsätta kommitténs auktorisationsskylt. Genom ett dylikt auktorisationsförfarande åsyftar man att höja campingplatsernas standard. Normerna har utsänts till länsstyrelserna och vägförvaltningarna samt ett stort antal av landets campingplatsägare m. fl.

Remissyttrandena

Länsstyrelsen i Hallands län, statens fritidsnämnd, Svenska landskommunernas förbund, Svenska stadsförbundet och Riksorganisationernas campingkommitté avstyrker under hänvisning till de eller en del av de bestämmelser som redan finns motionen, enär det enligt deras uppfattning icke föreligger behov av ytterligare föreskrifter av det slag motionären förordat. *Svenska landskommunernas förbund* har därvid tillagt, att föreskrifter om än aldrig så detaljerade icke ensamma kan trygga ordning och sanitär standard på campingplatserna. Därutöver fordras kontinuerlig tillsyn. Det är enligt förbundet ingen mening att påfordra ytterligare bestämmelser om man icke är övertygad om att hälsovårdsmyndigheternas tillsynsresurser kan säkerställa bestämmelsernas efterlevnad. Även ur den synpunkten innebär

redan utfärdade föreskrifter och rekommendationer en lämplig avvägning. Riksorganisationernas campingkommitté har därjämte anfört, att lösningen av de i samband med campingrörelsen uppkomna problemen måste ses i ett större sammanhang än vad motionären gjort. Enligt kommitténs uppfattning skulle problemen kunna lösas dels genom en på längre sikt allmän upplysnings- och uppfostringsverksamhet mot nedskräpning i naturen och för hänsyn, vett och ordning i samband med camping, dels utfärdande av allmänna bestämmelser rörande villkoren för utövande av camping i stort sett efter samma riktlinjer som i viss utländsk lagstiftning, dels ock en breddning av campingsäsongen genom införande av semesterspridning och sommartid.

Medicinalstyrelsen har icke begränsat sitt yttrande till sådana campingplatser, som motionären avser, dvs. sådana som upplåtes till allmänheten mot avgift, utan behandlat frågan i en vidare omfattning. Styrelsen anför:

För bad- och campingplatser, som upplåtes *mot* vederlag, föreligger som förut berörts vissa möjligheter till sanering enligt vår nya hälsovårdslagstiftning. Emellertid är detta beroende på den aktivitet länsstyrelser och kommuner presterar, då det gäller att genomföra hälsovårdsföreskrifter med skärpta krav. Det är för närvarande icke möjligt att bedöma huruvida och i vilken utsträckning en sanering härigenom kan åstadkommas.

Nyssberörda utväg till förbättring av förhållandena föreligger emellertid endast för bad- eller lägerplats, som mot vederlag upplåtes åt allmänheten. För bad- eller lägerplats, som upplåtes *utan* vederlag, föreligger icke denna möjlighet och härvid bör observeras, att badplatser som regel upplåtes utan vederlag. Detsamma är förhållandet beträffande flertalet övriga tillfälliga uppehållsplatser för människor inom fritidsområden såsom rastplatser, segel- och motorbåtshamnar m. fl. Styrelsen har tidigare framhållit att ur hygienisk synpunkt förhållandena i regel torde vara särskilt otillfredsställande just vid ovan exemplifierade uppehållsplatser. — Här är emellertid icke fråga om enbart hygieniska aspekter utan jämväl naturskydds- jämte trivselsynpunkter samt icke minst vårt lands anseende som turistland sett ur internationell synvinkel.

Av de sålunda redovisade anledningarna rekommenderar styrelsen att en utredning av samtliga hithörande frågor upptages utan dröjsmål.

Utskottet

I förevarande motion göres gällande, att samhället måste ingripa med tvingande bestämmelser för att mera ordnade förhållanden skall kunna skapas på campingplatserna i landet. I anledning därav hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära en utredning och förslag till 1961 års riksdag om en hela riket omfattande hälsovårds- och ordningsstadga för campingplatser. Med campingplatser avser motionären därvid endast sådana platser, där allmänheten mot avgift kan erhålla tältplats.

Såsom av den föregående redogörelsen framgår återfinnes i hälsovårdsstadgan, naturskyddslagen, brandlagen och allmänna ordningsstadgan ett flertal bestämmelser av hälsovårds- och ordningskaraktär, som har avseende

å campingplatser. De enskilda kommunerna har därjämte att i lokal hälsovårdsordning och lokal ordningsstadga meddela de ytterligare föreskrifter beträffande den allmänna hälsovården och den allmänna ordningen, som för kommunen eller del därav finnes erforderliga. Vidare har medicinalstyrelsen i olika cirkulär till samtliga hälsovårdsnämnder i riket framhållit vikten av att nödig uppmärksamhet ägnas åt de sanitära förhållandena på platser, där ett större antal människor samlas, och därvid lämnat detaljerade föreskrifter med avseende å campingplatser. Därjämte kan nämnas att det av de ledande turist-, friluft- och motororganisationerna bildade samarbetsorganet, Riksorganisationernas campingkommitté, verksamt bidragit till lösning av olika campingproblem, bl. a. genom utgivning av råd och anvisningar angående campingplatser. Fem av de sex hörda remissinstanserna har med hänvisning till bestämmelser, som sålunda finns i ämnet, förmenat, att behov av ytterligare föreskrifter av det innehåll motionären förordat inte föreligger. Utskottet är av samma uppfattning.

Emellertid vill utskottet understryka att ur ordnings- och hälsovårdssynpunkt tillfredsställande förhållanden på campingplatserna inte kan uppnås enbart genom föreskrifter. Härutöver erfordras ständig övervakning av bestämmelsernas efterlevnad samt snabba och effektiva ingripanden från myndigheternas sida, där brister i ordning eller sanitär standard förekommer. Detta är angeläget icke blott med tanke på det alltmer ökande antalet campingturister utan även med hänsyn till riskerna för nedskräpning av naturen och förorening av vatten samt till den fasta ortsbefolkningens trivsel.

Även om utskottet sålunda anser att de i ämnet gällande bestämmelserna väl fyller rimliga krav, vill utskottet i likhet med motionären framhålla, att förhållandena å campingplatserna i vissa fall kan ge anledning till anmärkning. Orsaken härtill torde som regel vara att söka i kommunernas bristande tillsynsresurser. För kommunerna försvåras kontrollen helt naturligt därav att campingen tilltagit hastigt i samband med den ökade motorismen samt att den förekommer nästan uteslutande under de tre sommarmånaderna. Detta har medfört att behovet av tillsynspersonal ökat snabbt under just dessa månader. Utskottet vill därför framhålla vikten av att nödvändiga resurser tillskapas för upprätthållandet av ordning och hygien på våra campingplatser.

I detta sammanhang vill utskottet också framhålla att tillsynen av andra campingplatser än sådana som upplåtes mot avgift samt av rastplatser längs vägarna, av badstränder och andra platser, där ett större antal människor samlas, icke alltid fyller berättigade anspråk på effektivitet. Även härvidlag torde orsaken ofta stå att finna i bristande resurser. För allmänhetens — icke minst den fasta ortsbefolkningens — trivsel samt för vården och skyddet av den svenska naturen föreligger det emellertid ett starkt behov av att myndigheterna sörjer för möjligheter till kontroll och tillsyn, så att tillfredsstäl-

lande förhållanden å sådana platser upprätthålles. Härvid torde också visst resultat kunna ernås genom intensifierad propaganda och upplysning mot nedskräpning i naturen.

Vad utskottet sålunda uttalat torde böra bringas till Kungl. Maj:ts kännedom. Utskottet får därför hemställa,

att riksdagen i anledning av förevarande motion, II: 156, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening giva till känna vad utskottet anfört.

Stockholm den 29 november 1960

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Strand*, Nils Elowsson, Axel Svensson, fru Carlqvist, fru Svenson, herr Åkesson*, fröken Nordström och herr Ringaby;

från a n d r a kammaren: herrar Odhe*, Bengtsson i Varberg*, fröken Höjer, herr Johansson i Södertälje, fru Eriksson i Ängelholm, herrar Gustavsson i Alvesta*, Hamilton och Anderson i Sundsvall.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.